

‘... นั้นแหละชาตธรรมอันนั้นแหละ รักษาผู้ประพฤดีธรรมละ
ถ้าเห็นเข้าแล้วก็รักษาผู้นั้น ไม่ตกไปในที่ชั่ว อย่าทิ้งท่านก็แล้วกัน
อย่าพละจากท่าน ถ้าว่าห่างจากธรรมนั้นไม่รับรอง

ถ้าติดอยู่กับธรรมนั้นรับรองทีเดียว ...’

‘... ความสุขเราปรารถนานัก แต่ว่าความประพฤดีไขว่ไขว่ไปเสียอย่างนี้
อย่างนี้หลอกตัวเองนี้ ถ้าหลงหลอกตัวเองได้ มันก็โกงคนอื่นเท่านั้น ...’

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

กัณฑ์ที่ ๑๒

ธรรมรักษาผู้ประพฤติธรรม

๑๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ทน)

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี

ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ

เอสํนิสฺสํ ธมฺเม สุจิณฺณ

น ทฺคุคฺติ คจฺฉติ ธมฺมจารีติ

ฐ.เถร.(ปาลี) ๒๖/๓๓๒/๓๑๔

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถา แก่ด้วยธรรมรักษาผู้ประพฤติธรรม ตามวาระพระบาลี คลี่ความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบาย กว่าจะยุติลงโดยสมควรแก่เวลา

เริ่มต้นแห่งธรรมที่รักษาผู้ประพฤติธรรม ตามวาระพระบาลีว่า **ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี** ธรรมนั้นแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม **ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ** ธรรมที่บุคคลสั่งสมไว้ดีแล้วนำความสุขมาให้ **เอสํนิสฺสํ ธมฺเม สุจิณฺณ** ข้อนี้แหละเป็นอานิสงส์ในธรรมความประพฤติดี **น ทฺคุคฺติ คจฺฉติ ธมฺมจารี** ผู้ประพฤติธรรมดีเรียบร้อยไม่ไปสู่ทุกติ นี่เนื้อความของพระบาลี คลี่ความเป็นสยาม ได้ความเพียงแค่นี้

ต่อแต่นี้จะอธิบายขยายความว่า ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมนั้นเป็นไฉน เพราะธรรม คือความดี จะซัดคั่นลงไปเพียงแค่นั้น ความดีไม่มีความชั่วเข้าเจือปนเลย นี่ก็เป็นโลกุตรธรรมแท้ๆ ข้ามขึ้นจากโลก เป็นวิราคราตุวิราครธรรมแท้ๆ ไม่เกี่ยวข้องด้วยสราคราตุสราครธรรมทีเดียว นี่ส่วนหนึ่ง คำว่าธรรมแยกออกเป็นหลายประการ ท่านแสดงไว้เป็นหลักเป็นประธาน แก่ในศัพท์ว่าธรรม **ธมฺโม** คำว่าธรรมนั้นแยกออกไปถึง ๔ คือ คุณธรรม เทศนาธรรม ปรียติธรรม นิสสัตตนิชชีวธรรม แยกออกไปเป็น ๔

คุณธรรมให้ผลตามกาล ฝ่ายดีก็ให้ผลเป็นสุข ฝ่ายชั่วก็ให้ผลเป็นทุกข์ นี่ก็เป็นคุณธรรมฝ่ายดีฝ่ายชั่ว หรือดีฝ่ายเดียวให้ผลเป็นสุขฝ่ายเดียว นั่นก็เรียกว่าคุณธรรม

เทศนาธรรม ที่พระองค์ตรัสเทศนา ไฟระเระในเบื้องต้น ไฟระเระในท่ามกลาง ไฟระเระในเบื้องปลาย ท่านวางหลักไว้ ไฟระเระในเบื้องต้น คือศีล บริสุทธิ์กายวาจาเรียบร้อยดีไม่มีโทษ ตลอดจนกระทั่งถึงดวงศีล ไฟระเระในท่ามกลางคือสมาธิ ตลอดจนกระทั่งถึงดวงสมาธิ ไฟระเระในเบื้องปลายคือปัญญา ตลอดจนกระทั่งถึงดวงปัญญา นี่ก็คือเทศนาธรรม

ปรียัติธรรม ข้อปฏิบัติอันกุลบุตรจะพึงเล่าเรียนศึกษา ตั้งต้นแต่นักธรรมตรี โท เอก ปรียัญ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ หลักสูตรวางไว้ในประเทศไทย การศึกษาปรียัติมีเท่านี้ นี่ที่เรียกว่าปรียัติธรรม

นิสสัตตนิชชีวธรรม ยกเอารูปออกเสีย กับวิญญาณออกเสีย เหลือแต่ เวทนา สัญญา สังขาร ๓ อย่างนี้ท่านจัดเป็นนิสสัตตนิชชีวธรรม ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่ชีวิต แสดงหลักไว้ดังนี้

แสดงธรรมออกไปเป็น ๔ คือ คุณธรรม เทศนาธรรม ปรียัติธรรม นิสสัตตนิชชีวธรรม แสดง ๔ ดังนี้ ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม แต่คำว่าธรรมนี้ แสดงตามแบบปรียัติ ไม่ใช่หนทางปฏิบัติ แบบทางปฏิบัติ ศาสนามี ๓ ทาง คือ ปรียัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ถ้าแบบทางปฏิบัติ คำว่าธรรม กล่าวถึงดวงธรรมที่เดียว ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไสบริสุทธ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ เป็นดวงธรรมที่เดียว เป็นธรรมแท้ๆ ธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ มนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรุปรหม กายอรุปรหมละเอียด กายธรรม กายธรรมละเอียด กายโสดา กายโสดาละเอียด สกทาคา สกทาคาละเอียด อนาคา อนาคาละเอียด อรหัต อรหัตละเอียด เรียกว่า **ธมฺโม** นี่ทางปฏิบัติ เป็นดวงใสบริสุทธ์ ธรรมดวงนั้นเป็นธรรมสำคัญ ทว่าหลักก็ธรรมอันนั้น เป็นธรรมที่เดียว

ธรรมนั้นถ้าจะแยกออกไป ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ที่จะได้ธรรมดวงนั้นมา ต้องกล่าวเริ่มแรก มนุษย์หญิงชายทุกถ้วนหน้า ทั้งภุคฺคิ สรรพชาติ บริสุทธ์สนิททั้งกาย วาจา จิต ไม่มีผิดจากความประสงค์ของพระพุทธเจ้าอรหันต์เลย บริสุทธ์สนิททั้งกาย วาจา จิต ไม่ฆ่าสัตว์ แต่เวทนาปราณีต่อสัตว์ ลักทรัพย์สมบัติก็ไม่มี มีแต่ให้สมบัติของตนแก่คนอื่น ประพฤติล่วงผิดในกามก็ไม่มี หรือประพฤติกว้างอสังขาร

ประเพณีก็ไม่มีดังนี้ สนิททีเดียว พุทฺธจริงทุกคำไม่มีปิด เสพสุรายาเมาเป็นที่ตั้งของความประมาทไม่มี วัตถุที่ทำให้เมาเป็นที่ตั้งของความประมาทก็ไม่ใช้สอย ในศีลทั้ง ๕ นี้ตลอด ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ตลอด สะอาดสะอาดทั้งกาย กายก็ไม่มีร่องเสีย วาจา ก็ไม่มีร่องเสีย ใจก็ไม่มีร่องเสีย ใช้ได้ทั้งกาย วาจา ใจ ตรงกับบาลีกล่าวไว้ว่า

สพฺพปาปสฺส อกรรม ชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ไม่กระทำให้เป็นเดือดขาด

กุสฺลสฺสฺสพฺปสมฺปทา ดีด้วยกาย วาจา ใจ ทำจนสุดสามารถ

สจิตฺตปริโยทปนํ ทำใจของตนให้ผ่องใส

อันนี้เมื่อบริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ ไม่มีร่องเสียแล้ว นี้เรียกว่าธรรมโดยทางปริยัติ ยังไม่ใช่ทางปฏิบัติ ถ้ากลั้นเข้ามาถึงเจตนา เจตนาที่บริสุทธิ์ บังคับกายบริสุทธิ์ บังคับวาจาบริสุทธิ์ บังคับใจบริสุทธิ์ นั่นก็เป็นทางปริยัติอยู่เลย ยังไม่ใช่ทางปฏิบัติ เข้าถึงทางปฏิบัติ เข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ สำเร็จมาจากบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ สำเร็จมาจากบริสุทธิ์เจตนา เป็นดวงใสเท่าฟองไข่แดงของไก่ ใสเป็นกระจกส่องเงาหน้า เท่าฟองไข่แดงของไก่ นี่ ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์เป็นดวงๆ ไปอย่างนี้

ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์โตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียดโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียดโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียดโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง เป็น ๘ เท่า ฟองไข่แดงของไก่ นั่นก็เรียกว่าเป็นธรรมทั้งนั้น

ธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมหน้าตักวัดฝ่าเส้นศูนย์กลาง กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียดโตขึ้นไปอีก ๕ วา

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดา ๕ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดาละเอียด ๑๐ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคา ๑๐ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคาละเอียด ๑๕ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคา ๑๕ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคาละเอียด ๒๐ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอรหันต์ ๒๐ วา กลมรอบตัว เป็นลำดับกันไปอย่างนี้
 นั้นแหละเรียกว่า **ธมฺโม** ลึกอย่างนี้ นี่ทางปฏิบัติเห็นปรากฏชัด เข้าถึงธรรม
 ดังกล่าวแล้วนี้ ตั้งแต่ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ไปจนกระทั่งถึงธรรมที่ทำให้เป็น
 กายพระอรหันต์ทีเดียว นั้นแหละคำที่เรียกว่า **ธมฺโม** ละ นั้นแหละธาตุธรรมอันนั้น
 แหละ รักษาผู้ประพาศธรรมละ ถ้าเห็นเข้าแล้วก็รักษาผู้นั้น ไม่ตกไปในที่ชั่ว อย่าทิ้ง
 ทานก็แล้วกัน อย่าผละจากท่าน ถ้าว่าห่างจากธรรมนั้นไม่รับรอง ถ้าติดอยู่กับธรรม
 นั้นรับรองทีเดียว ทั้ง กาย วาจา ใจ บริสุทธิ์ ไม่มีร่องเสียดกัน เสียดไม่มีกัน ถ้าว่าไปเสียด
 เข้า ดวงธรรมนั้นเศร้าหมอง ชุ่มมัว ไม่ผ่องใส ลงโทษเอาเจ้าของผู้ประพาศผู้กระทำ
 ถ้าไม่ล่วงล้ำแต่อย่างหนึ่งอย่างใด สะอาดสะอาด สดใสหนักขึ้นทุกที ใจหยุดนิ่งหนักขึ้น
 สดใสหนักขึ้น นั้นแหละ **ธมฺโม** ละ คำที่เรียกว่า ธรรมย่อมรักษาผู้ประพาศธรรมดวงนั้น
ธมฺโม หเว รกฺขติ **ธมฺมจารี** ธรรมย่อมรักษาผู้ประพาศธรรมดวงนั้น

เมื่อเข้าใจดังนี้แล้วจะแสดงต่อไป **ธมฺโม** **สุจิตฺตโม** **สุขมาวหาติ** ธรรมดวงนั้น
 แหละ ถ้าว่าสั่งสมได้ดีแล้วสะอาดหนักขึ้นเสมอตัว สะอาดหนักขึ้นใสหนักขึ้นเสมอตัว
 ใสไปแคไหน เสมอตัวไปแค่นั้น สดใสหนักขึ้นไปแล้วเสมอตัวไปแค่นั้น สดใสหนักขึ้นไป
 เสมอตัวไปแค่นั้นอีก อย่างขนาดอย่างนี้เรียกว่าสั่งสมดีจริง ธรรมอันบุคคลสั่งสมดีแล้ว
สุขมาวหา นำความสุขมาให้ ถ้าอยู่กับใครขนาดนี้ ใจก็เบิกบานรื่นเริงบันเทิงขึ้นแจ่ม
 แจ่มใส ไม่มีความทุกข์เศร้าหมองชุ่มมัวใดๆ เพราะธรรมนั้นนำความสุขมาให้ นี่หลัก
 ของธรรมที่แสดงไว้แค่นี้ **เอสาหิสฺสโม** **ธมฺเม** **สุจิตฺตโม** นี่เป็นอันสงสฺในธรรมที่
 ประพาศดี **ธมฺเม** **สุจิตฺตโม** นี่เป็นอันสงสฺในธรรมที่ประพาศดี ประพาศดีขนาดนี้
 ก็ได้อันสงสฺในธรรมที่ประพาศดี ประพาศดีขนาดนี้ก็ได้อันสงสฺ แล้วก็สุขทีเดียว
น **ทุคฺคตี** **คฺจฺจตี** **ธมฺมจารี** ประพาศไปอย่างนั้น มันคงอย่างนั้น ไม่ไปสู่ทุกติ ผู้
 ประพาศเรียบร้อยเช่นนั้น ดี สะอาดสะอาดเช่นนั้น ไม่ไปสู่ทุกติเด็ดขาดทีเดียว ดาย
 แล้วก็ไปสู่สวรรค์ เป็นมนุษย์อยู่ก็ไม่ได้รับทุกติ มีแต่สุดดีฝ่ายเดียว นี่แหละเลือกเอา
 เกอะ ให้รู้จักหลักจริงอย่างนี้

รู้จักหลักจริงอันนี้ เราเป็นภิกษุก็ดี สามเณรก็ดี อุบาสกก็ดี อุบาสิกาที่ดี
 ประพาศดีจริงตรงเป้าหมายใจดำ เห็นดวงแก้วใสเช่นนี้ไม่ค่อจะจะได้ ภิกษุหรือสามเณร
 ก็เลอะเลือนไป อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายไป ไม่อยู่กับธรรมอยู่เนื่องนิตย์ **ความสุข**

เราปรารถนาพัก แต่ว่าความประพฤติชั่วเขวไปเสียอย่างนี้ อย่างนี้หลอกตัวเองนี่ ถ้าลงหลอกตัวเองได้ มันก็โกงคนอื่นเท่านั้น ไม่ต้องไปสงสัย

หลอกตัวเองเป็นอย่างนี้ ตัวอยากได้ความสุข แต่ไปประพฤติทางทุกข์เสีย มันก็หลอกตัวเองอยู่อย่างนี้ละซิ ตัวเองอยากได้ความสุข แต่ความประพฤตินั้นหลอกตัวเองเสีย ไปทางทุกข์เสีย มันหลอกอยู่อย่างนี้ ใครเข้าใจมันก็โกง โกงทุกเหลี่ยมมันแหละ ถ้าลงหลอกตัวเองได้มันก็โกงคนอื่นได้ ใจไม่ได้ที่เดียว เหตุนี้พุทธศาสนาท่านตรง ตรงตามท่านละก็มรรคผลไม่ไปไหน อยู่ในเงื้อมมือ อยู่ในกำมือที่เดียว พุทธศาสนาท่านตรง แต่ว่าผู้ปฏิบัติไม่ตรงตามพุทธศาสนา มันก็หลอกลงตัวเอง โกงคนอื่นเท่านั้น นี่หลักจริงเป็นอย่างนี้ ให้จำไว้ให้มัน ท่านได้ยืนยันอีกในอัคคัปปสาทสูตรว่า

อคฺคโต เว ปสนฺหํ
 อคฺเค พุทฺเธ ปสนฺหํ
 อคฺเค ธมฺเม ปสนฺหํ
 อคฺเค สงฺฆे ปสนฺหํ
 อคฺคสฺมึ ทานํ ททติ
 อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ
 อคฺคสฺส ทาทา เมธาวิ
 เทวภูโต มนุสฺสสุ วา

อคฺคํ ธมฺมํ วิชานตํ
 ทกฺขิณฺเญเย อนุตฺตเร
 วิราคุปสเม สุข
 ปุณฺณกฺเขตฺเต อนุตฺตเร
 อคฺคํ ปุณฺณํ ปวทุตฺติ
 ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ
 อคฺคธมฺมสมาทิโต
 อคฺคปฺปตฺโต ปโมทตฺติฯ

อ.จตุกก.(บาลี) ๒๑/๓๔/๔๕

นี่วางหลักอีกหลักหนึ่ง แปลเป็นภาษาไทยว่า เมื่อบุคคลรู้จักธรรมอันเลิศ เลื่อมใสแล้วด้วยความเป็นของเลิศ เลิศอย่างไร? รู้จักธรรมอันเลิศนั้น ธรรมอะไร? ธรรมอันเลิศคือธรรมที่แสดงมาแล้วเป็นธรรมอันเลิศทั้งนั้น ถ้าว่าเลื่อมใสโดยความเป็นของเลิศ ไม่ปล่อยไม่วางไม่ละกันละ เข้าถึงก็จรด ไม่ปล่อยไม่วางกันหละ จรดไม่วางไม่ปล่อย วางก็ลงไปตั้งแต่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด เรื่อยเข้าไปจนกระทั่งได้ขึ้นไปถึงแค่นั้นดวงไหน ไม่ปล่อยไม่ละกันละ ใจจรดอยู่กลางดวงนั้นแหละ ถ้าจรดอยู่ขณะนั้นละก็ เลื่อมใสโดยความเป็นของเลิศละ ของเลิศก็ต้องไม่ปล่อย ถ้าปล่อยมันก็ไม่เลิศ ไม่ปล่อยกันละ ควากันแน่นที่เดียว ดวงนั้น ตลอดตั้งแต่ดวงต้นจนกระทั่งถึงดวงพระอรหันต์ ได้แค่นั้นยึดแค่นั้น มันเป็นขั้นๆ ไป เมื่อรู้จักธรรมอันเลิศ เลื่อมใสแล้วด้วยความเป็นของเลิศ ที่นี้ก็ขั้นๆ ไป

อคฺเค พุทฺเธ ปสฺนุหานํ ทกฺขิณฺเญเย อนุตฺตเร เลื่อมใสในพระพุทธรเจ้าผู้เลิศ คือธรรมกายที่เดียว ธรรมกายโคตรภู ธรรมกายโคตรภูละเอียด ธรรมกายโสตา โสตาละเอียด ธรรมกายสกทาคา สกทาคาละเอียด ธรรมกายอนาคา อนาคาละเอียด ธรรมกายอรหัต อรหัตละเอียด นั้นแหละธรรมกาย นั้นแหละพระพุทธรเจ้าผู้เลิศละ เลื่อมใสแล้วในพระพุทธรเจ้านั้น เลื่อมใสในพระพุทธรเจ้าผู้เลิศ **ทกฺขิณฺเญเย อนุตฺตเร** ซึ่งเป็นทักษิณียบุคคลอย่างยอดเยี่ยม ทักษิณียบุคคลเป็นอย่างไร ถ้าใครได้ไปทำบุญทำกุศลกับท่านเข้า ผลได้ในปัจจุบันทันตาเห็น ได้เป็นเศรษฐีคหบดีที่เดียว ได้เป็นกษัตริย์ เศรษฐีที่เดียว ได้สมบัติในปัจจุบันทันตาเห็นที่เดียว นั้นแหละเป็นทักษิณียบุคคลอย่างยอดเยี่ยมอย่างนั้น

อคฺเค ฐมฺเม ปสฺนุหานํ เลื่อมใสในธรรมอันเลิศ **วิราคุปสฺเม สุขเ** ซึ่งเป็นธรรมปราศจากยินดี สงบสุข สงบเป็นสุข นั้นแหละ ดวงนั้นตลอดขึ้นไปนั้นแหละ **อคฺเค ฐมฺเม ปสฺนุหานํ** เลื่อมใสในธรรมอันเลิศ ซึ่งเป็นธรรมอันปราศจากกำหนด ยินดี สงบสุข เมื่อเข้าไปอยู่ในกลางดวงนั้นแล้ว หมดความกำหนดยินดี สงบระงับ เป็นสุขแสนสุขทีเดียวทุกดวงไป ตั้งตั้งแต่ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เมื่ออยู่กลางดวงนั้นแล้ว ความกำหนดยินดีไม่มี สงบระงับ เป็นสุขทีเดียว ถ้าว่าต้องการสุขละก็ไปอยู่นั้น ถ้าว่าต้องการทุกข์ละก็ออกมาเสียก็ได้รับทุกข์ ต้องการสุขก็เข้าไปอยู่กลางดวงธรรมนั้นทุกดวงไป เป็นสุขแบบเดียวกันหมด ที่ปรากฏว่า **วิราคุปสฺเม สุขเ** ซึ่งเป็นธรรมปราศจากยินดี สงบระงับ เป็นสุข

อคฺเค สงฺฆเ ปสฺนุหานํ เลื่อมใสในพระสงฆ์อันเลิศ ธรรมกายละเอียด กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหมละเอียด นี้เป็นหมู่ของชน เป็นหมู่ของมนุษย์ ธรรมกายละเอียดของโคตรภู ธรรมกายละเอียดของโสตา ธรรมกายละเอียดของสกทาคา ธรรมกายละเอียดของอนาคา ธรรมกายละเอียดของพระอรหัต นี้แหละ **อคฺเค สงฺฆเ ปสฺนุหานํ** เลื่อมใสในพระสงฆ์อันเลิศ **ปญฺญกฺขเขตฺเต อนุตฺตเร** ซึ่งเป็นบุญเขตอย่างยอดเยี่ยม พระสงฆ์เป็นบุญเขตอย่างยอดเยี่ยม ถ้าใครได้บริจาตกับพระสงฆ์ หรือได้ไปเลื่อมใสในพระสงฆ์เข้าก็ได้ผลปัจจุบัน ได้ผลเป็นมหัศจรรย์ทีเดียว เป็นทักษิณียบุคคลอย่างยอดเยี่ยม **อคฺคํ สุมิ ทานํ ททตํ** ได้ถวายทานในท่านผู้เลิศแล้ว **อคฺคํ ปุญฺญํ ปวทฺตติ** บุญอันเลิศย่อมเจริญ ได้ถวายทานในพระพุทธรเจ้า ได้ถวายทานในพระธรรม ได้ถวายทานในพระสงฆ์ ในท่านผู้เลิศเหล่านั้น

บุญอันเลิศย่อมเจริญ ได้สมบัติปัจจุบันทันตาเห็น ไม่อย่างนั้นละโลกนี้ไปแล้วก็ได้สมบัติ
ในเทวโลก พรหมโลก สมมาตปรารธนา ได้ผลทีเดียว **อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ**
ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ อายุ วรรณะ อายุ คือมีอายุยืน วรรณะ ผิวพรรณวรรณะแห่ง
ร่างกายงดงาม เป็นของที่เลิศ ย่อมเจริญแก่เขาที่ได้ถวายทานนั้น ยศ เกียรติคุณ
ความสุข และกำลังอันเลิศ ก็ย่อมเจริญแก่เขา **อคฺคสุส ทาตา เมธาวิ** ผู้มีปัญญา
ได้ถวายทานแก่ท่านผู้เลิศแล้ว **อคฺคธมฺมสมาหิโต** ตั้งอยู่ในธรรมอันเลิศ **เทวภูโต**
มนุสฺสํ ว่าจะไปเกิดเป็นเทวดา หรือว่าจะไปเกิดเป็นมนุษย์ **อคฺคปฺปตฺโต ปโมทติ**
ย่อมถึงเป็นผู้เลิศบันเทิงอยู่ เกิดเป็นเทวดาก็ได้เกิดในวิมานที่เดียว จะเกิดเป็นมนุษย์
ก็เกิดในปราสาทที่เดียว ถึงซึ่งความเป็นผู้เลิศบันเทิงอยู่ไม่ต้องทำอะไรเอนาคำขายใดๆ
เกิดในกองสมบัติที่เดียวนี้เป็นหลักยืนยันว่าธรรมนั้นแหละย่อมรักษาผู้ประพฤติได้จริง
อย่างนี้ ไม่คลาดเคลื่อน อย่าไปต้องสงสัยอะไรเลย อย่าระแวงอะไรเลย ถ้าไม่สงสัย
ก็ให้มันอยู่ในธรรม จะทำอะไรก็ช่าง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ สฬหรือไม่ว่า
ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด สฬหรือไม่ว่า สฬ เข้าอยู่เวลาใด ได้เวลานั้น

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ไสหรือไม่ ถ้าใช่ เข้าอยู่เวลาใด ได้เวลานั้น ดวง
ธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด ไสหรือไม่ ถ้าใช่ เข้าอยู่เวลาใด ได้เวลานั้น

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม ไสหรือไม่ ถ้าใช่... ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย
รูปพรหมละเอียด ไสหรือไม่ ถ้าใช่...

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรุปพรหมใส หรือไม่ ถ้าใส... ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย
อรุปพรหมละเอียด ใสหรือไม่ ถ้าใส...

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมใสหรือไม่ ถ้าใส... เข้าอยู่ในเวลาใด ได้เวลานั้น
ตลอดกายธรรมละเอียด กายธรรมโสภา โสดาละเอียด กายธรรมสกทาคา สกทาคา
ละเอียด กายธรรมอนาคา อนาคาละเอียด กายธรรมพระอรหัต อรหัตละเอียด นี่
แหละเรียกว่า **ธมฺมวิหารี** ผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ หรือ **สุขธมฺมวิหารี** ผู้มีธรรมเป็น
เครื่องอยู่เป็นสุข อยู่ในกลางดวงธรรมนั้น จะปฏิบัติให้ถูกหลักพระพุทธศาสนา หลัก
พระพุทธศาสนาอยู่ในกลางดวงธรรมนั้น ไม่ได้อยู่ที่อื่น หลักพระพุทธศาสนาไม่มีอื่น
มีดวงศีล สมาธิ ปัญญา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เมื่อจัดออกมาทางกายวาจาไปอีกเรื่อง
หนึ่ง จัดไปทางเจตนาอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าจัดเข้าไปในดวงธรรม ก็คือดวงศีลทีเดียว เท่า

ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ไสยปริสุทฺธิสนธิ เมื่อเป็นมนุษย์ก็ปฏิบัติอยู่ในดวงธรรมดวงศีลนั้น ที่จะเข้าถึงดวงศีลต้องเข้าถึงดวงธรรมก่อน ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หรือ ดวงปฐมมรรค หรือ ดวงเอกายนมรรค เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เหมือนกัน และหยุดอยู่กลางดวงธรรมนั้นแหละ นี่จะปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาละ ปฏิบัติทางธรรม ได้หลักแล้ว ได้หลักศาสนาแล้ว ปฏิบัติทางธรรมต่อไป ปฏิบัติทางธรรมก็ต้องให้มันคง

ใจนิ่งอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

ใจหยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน พอหยุดก็หยุดในกลางดวงของกลาง กลางของกลางๆๆๆ พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงศีล

หยุดอยู่กลางดวงศีล พอถูกส่วนเข้า ก็กลางของกลางใจที่หยุดนั้นแหละ ก็เข้าถึงดวงสมาธิ

หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ พอหยุด เข้ากลางของหยุด กลางของกลางๆๆๆ พอถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงปัญญา

หยุดอยู่กลางดวงปัญญา เข้ากลางของหยุด กลางของกลางถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงวิมุตติ

หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ พอหยุดเข้าก็กลางของกลางๆๆ พอหยุดถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

หยุดอยู่ศูนย์กลางของดวงวิมุตติญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้า กลางของกลางๆๆๆๆๆ ก็เห็นกายมนุษย์ละเอียด

ดำเนินไปในกายมนุษย์ละเอียดแบบนี้แหละ ก็จะเข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม กายธรรมละเอียด เป็นลำดับขึ้นไปทั้ง ๑๘ กาย ถึงตลอดแบบเดียวกันนี้

นี่ปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา คือ ไปทางศีล สมาธิ ปัญญา ปฏิบัติเข้าไปข้างใน ถ้าปฏิบัติถอยออกมาข้างนอกก็กายวาจาปริสุทฺธิ ว่ากันเจตนาปริสุทฺธิไปอีกกว้างๆ เป็นปริยัติไป ถ้าปฏิบัติต้องเดินให้ตรงเข้าไปข้างใน นั่นเป็นทางปฏิบัติ เมื่อเข้าถึงปฏิบัติแล้วก็ปฏิบัติเป็นขั้นๆ เข้าไป

เมื่อเข้าถึงกายมนุษย์หยาบนี้ เข้าไปในทางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ในศีลสมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าไปถึงกายมนุษย์ละเอียด พอถึงกายมนุษย์ละเอียด ก็เป็นตัวปฏิเวธอยู่แล้ว เห็นกายมนุษย์ละเอียดเข้าแล้ว นั่นเป็นตัวปฏิเวธอยู่แล้วตามส่วน เข้าไปในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด จนกระทั่งถึงกายทิพย์ก็เป็นปฏิเวธอยู่แล้ว เห็นกายทิพย์เข้าแล้ว เห็นกายทิพย์ละเอียดก็เป็นปฏิเวธ เห็นกายรูปพรหมก็เป็นปฏิเวธ เห็นกายอรูปพรหมก็เป็นปฏิเวธ เห็นกายอรูปพรหมละเอียดก็เป็นปฏิเวธเป็นชั้นๆ เข้าไป เข้าถึงกายธรรม เข้าถึงกายธรรมก็เป็นปฏิเวธ เข้าถึงกายธรรมละเอียดก็เป็นปฏิเวธ แบบเดียวกันนั้นแหละ จะปฏิบัติไปอย่างไรก็เข้าไปเถอะ ปริยัติ เมื่อเข้าถึงปฏิบัติแล้วก็เข้าถึงปฏิเวธ เป็นลำดับไป เข้าถึงโสดา โสดาละเอียด สกทาคา สกทาคาละเอียด อนาคา อนาคาละเอียด อรหัต อรหัตละเอียด เป็นลำดับไป ไม่เคลื่อนละ ไม่เคลื่อนหลัก เอาหลักมาปรับดูเถอะ ปริยัติเอา มาปรับดูเถอะ แต่ว่าผู้เรียนปริยัติ ผู้เรียนบาลีท่านไม่เห็น ท่านก็เรียนตามศัพท์ของท่านไป เมื่อท่านเห็นท่านก็เรียนตามความเห็นของท่าน นี่เรื่องนี้สำคัญ

เพราะเหตุนั้น การปฏิบัติศาสนาหรือนับถือศาสนา ถ้าว่าศึกษาไม่ได้หลักพระพุทธศาสนาแล้ว จะนับถือไปสัก ๕๐ ปี ก็เอาเรื่องไม่ได้ ถ้าได้หลักแล้วจึงจะเอาเรื่องได้ เพราะฉะนั้น วัดปากน้ำได้หลักแล้ว ต่อไปหมดประเทศไทยจะต้องถือเอาวัดปากน้ำนี้เป็นหลักทางปฏิบัติ ในทางปฏิบัติ ปฏิเวธ ส่วนปริยัตินะไม่ต้องเอาวัดปากน้ำ วัดปากน้ำต้องไปเอาเขามาอีก เอามาจากตำราที่เขาดั่งไว้เป็นหลักสูตรในประเทศไทย ถึงกระนั้นปริยัติวัดปากน้ำ ก็ไม่แพ้ฝั่งพระนคร ชนะฝั่งพระนครหลายวัด เหลือไม่กี่วัดที่จะล่งล้าไป

แต่ส่วนปฏิบัตินั้น ชนะหมดทั้งประเทศไทย วัดใดวัดหนึ่งสู้ไม่ได้ เพราะวัดใดวัดหนึ่ง สังฆมพวกมีธรรมกายมากไม่ได้เหมือนวัดปากน้ำ วัดปากน้ำสังฆมมากเวลานี้ขนาด ๑๐๐ ชาดเกินไม่มาก ทั้งอุบาสก อุบาสิกา พระเณร ๑๐๐ ชาดเกินไม่มาก หรือจะกว่าก็ไม่รู้ แต่ว่ายังไม่ได้สำรวจถี่ถ้วน แล้วจะสำรวจให้ดูว่ามีเท่าใด มากอยู่ แล้วพวกที่ปฏิบัติใช้ได้ทีเดียว ที่ใช้ไม่ได้อย่างสูงนั้น ผู้เทศน์ต้องคอยคุม ถ้าไม่คุมละก็ไปสูงไม่ได้ มารมณปิดลงต่ำเสีย มันแนะนำให้วางเป้าหมายใจต่ำเสีย ไม่จรดอยู่ที่เป้าหมายใจต่ำ ที่ผู้เทศน์คอยคุมไว้ละก็ถูกเป้าหมายใจต่ำ ตรงกันข้ามกับพวกพญามาร ถ้าว่าไม่คุมไว้แล้ว เป็นลูกศิษย์พญามารเสียแล้ว มารเอาไปใช้เสียแล้ว อย่างนี้มาก เหตุนั้นเมื่อมาพบของจริงเช่นนี้แล้ว ทั้งพระ ทั้งเณร ทั้งอุบาสกอุบาสิกา ควรปล่อยชีวิต ค้น

เอาของจริง รักษาของจริงไว้ให้ได้ เมื่อได้แล้วก็จะยิ้มในใจของตัวอยู่เสมอไป ไม่มีความเดือดร้อนใดๆ เห็นว่าพระพุทธศาสนานี้เป็นนิกายนิกรรมจริง นำสัตว์ออกมาจากทุกข์ได้จริง ในปัจจุบันทันตาเห็นทีเดียว เมื่อรู้จักหลักอันนี้ นี่แหละ ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี ธรรมย่อมรักษาผู้ที่ประพฤติธรรม ธมฺโม สุขิโน โณ สุขมาวหาติ ธรรมนั้นแหละ สังสมไว้ดีแล้ว นำความสุขมาให้แท้ๆ

เหตุนี้แหละที่ได้ชี้แจงแสดงมาแล้วนี้เพื่อเป็นปฏิการสนองประคองศรัทธา ประดับสติปัญญาคุณสมบัติของท่านผู้พุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์บรรพชิต บรรดาสโมสรในสถานที่นี้ถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา เอเตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ สทา โสตุถิ ภานฺตุ เต ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดแต่ท่านทั้งหลาย บรรดาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมา พอสมควรแก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยมความแต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

